

จิตเป็นได้

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๑๖๕๕. เรื่อง "จิตออกจากร่างบ่อยขณะหลับ"

บางคนนอนหลับไปรู้สึกเหมือนมีพลังงานบางอย่างมากดทับหรือบังคับเรา เหมือนผีอำนะคะ บางทีก็บังคับให้ร่างเราหมุนตามเข็มนาฬิกา จนเราแยกออกจากร่าง แล้วก็รู้สึกว่าเราจะต้องไปแล้ว ต้องทิ้งร่างแล้ว แต่ก็มีเสียงบอกให้เราสวดมนต์ สวดคาถา หลวงปู่ทวดอยู่ตลอด พอสวดเสร็จแล้วอำนาจที่เขาบังคับเราก็กลายออกแล้วเราก็ตื่นนะ คะ เป็นแบบนี้บ่อยๆ เหมือนกับที่เราจะต้องไปๆ ประมาณนี้คะ ปฏิบัติสวดมนต์แผ่ เมตตาทุกวันๆ กาวนาพุทธโธ พุทธโธคะ แต่ยังไม่ได้เรื่องอะไร ก็พยายามอยู่คะ

ตอบ : นี้พูดถึงว่าถามมาแค่นี้ พอถามมาแค่นี้ใช่ไหม เวลาเราปฏิบัติ แนวทาง ปฏิบัติมันต้องมีหลายแนวทาง พระเราเวลาบวชแล้ว เวลาธุรดงค์ไปพระต้องมีนิสัย ต้อง ขอนิสัย พระนี้ถ้าพ้น ๕ พรรษาคือบรรลุนิติภาวะ ต้องเป็นผู้ฉลาดคือท่องปาติโมกข์ได้ ถ้าท่องปาติโมกข์ได้เหมือนนักกฎหมาย จบนิติศาสตร์ต้องรู้กฎหมาย ท่องปาติโมกข์ได้ ปาติโมกข์คือรัฐธรรมนูญของพระ ถ้า ๕ พรรษาท่องปาติโมกข์ได้พ้นจากนิสัย เป็นผู้ ที่ฉลาด แต่ผู้ที่ไม่ฉลาด เห็นไหม ไม่รู้ถึงกฎหมาย คือไม่รู้ถึงธรรมวินัย คือทำผิดพลาดได้ พอทำผิดพลาดได้มันจะเป็นอาบัติได้

ฉะนั้น เวลาไปไหนเราต้องขอนิสัย ฉะนั้น เวลาไปขอนิสัย ไปที่ไหน ไปเจอพระ ที่เป็นครูบาอาจารย์ให้ดูกัน ๗ วัน ถ้าดู ๗ วันยอมรับกันได้ให้ขอนิสัย ถ้าไม่ขอนิสัยก็ ต้องเก็บของออกจากรั้วไป ภิกษุไปอยู่ที่ไหน ถ้าดูกัน ๗ วัน ราตรีวันที่ ๘ นั้นเป็นอาบัติ ปาจิตตีย์ ต้องขอนิสัยๆ คำว่าขอนิสัย การประพฤติปฏิบัติมันมีแตกต่างหลากหลาย ความ แตกต่างหลากหลายแล้วนี่ เวลาพระเราจะแสวงหาครูบาอาจารย์ ถ้ายังไม่ลงใจกันท่านให้ เก็บของไป คืออย่าอยู่ด้วยกัน

นี่เราเอาอย่างนี้มาเปรียบเทียบให้เห็นถึงจิตนิสัย ถ้าจิตนิสัยของคนมันมีเข้มข้น มันมีปานกลาง มันมีอ่อนแอ เวลาจิตอ่อนแอ แล้วสังคมเรามันอ่อนแอเพราะอะไร? เพราะนี่คูสิรากลหญา สังคมคนทุกข์ คนจนเป็น ๘๐ เปอร์เซนต์ คนชั้นกลาง ๒๐ เปอร์เซนต์ ไอ้คนชั้นส่วนยอดมันมีไม่กี่เปอร์เซนต์หรอก

นี่ก็เหมือนกัน คนที่ประพฤติปฏิบัติ ปฏิบัติแล้วได้จริง ผู้ที่ขีปภาภิญญาปฏิบัติง่าย ง่ายมันจะมีสักกี่คน แต่ไอ้พวกไนยสัตว์ คนชั้นกลาง คนชั้นกลางเราปฏิบัติยังต้องดูต้อง ไถ แล้วคนชั้นรากลหญา รากลหญา มีศรัทธาความเชื่อในศาสนาก็บุญแล้ว มีบุญหมายความว่าอย่างไร? คำว่ามีศรัทธาจิตใจมันมีที่พึ่งนะ คนไม่มีศรัทธาเหมือนกับคนเร่ร่อน คนไม่มีบ้าน คุณคนไร่บ้านมันนอนอยู่ข้างทางเพราะอะไร? เพราะมันไร่บ้าน มันไม่มีที่พึ่งอาศัย คนที่มีบ้านพัก มีที่ซุกหัวนอนก็ยังเป็นคนดี

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีศรัทธาความเชื่อ จิตใจเราไม่เร่ร่อน เพราะเรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง แต่ถ้าเราไม่มีศรัทธาความเชื่อเลยนะ ตอนนี้อยู่ร่นเขากำลัง ห่อ เป็นผู้ที่ไม่นับถือศาสนาใดๆ เลย ไม่นับถือศาสนาใดๆ เลยจิตใจก็เร่ร่อน นับถือ ศาสนาใดศาสนาหนึ่ง ทุกศาสนาสอนให้เป็นคนดี แต่ศาสนาที่สอนให้พ้นทุกข์มันมีแต่ ศาสนาพุทธนี่เท่านั้น ศาสนาพุทธไม่ให้เชื่อใดๆ ทั้งสิ้น ไม่ถือมงคลตื่นข่าว ไม่ให้เชื่อ ใดๆ ทั้งสิ้น ให้ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง

ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม จะไม่มีใครมาอบให้ ไม่มีใครมาอบคุณงาม ความดีให้ ไม่มีใครจะมาคอยโอบอุ้ม ไม่มีใครจะยกขึ้นสู่ความดีงามอันนั้นได้ เว้นไว้แต่ การประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงของเรา ถ้าเราประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง ของเรา นี่พุทธศาสนาเท่านั้นสอนให้พ้นจากทุกข์ ถ้าพุทธศาสนาสอนให้พ้นจากทุกข์ ศาสนาอื่นๆ สอน สอนทำคุณงามความดี คุณงามความดีก็ให้ผลเป็นความดีไง คุณงาม ความดีก็ไปเกิดบนสวรรค์ไง คุณงามความดีก็เป็นผลของวิญญูะไง นี่มันเป็นผลของวิญญูะ มันไม่ใช่ผลของวิวิญญูะ มันออกจากวิญญูะนี้ไม่ได้

จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดมันมีพลังงาน มันมีกิเลส มันมีความไม่รู้ในใจ มันต้อง ขับเคลื่อนไปแน่นอน แล้วความรู้สึกนี้มันทำลายไม่ได้ ความรู้สึกนี้ใครจะทำลายมันให้ หมดสิ้นไปไม่ได้ มันจะหมดสิ้นไปได้ด้วยมรรค ด้วยผล มรรค ผลมันจะสำรอก มันคาย ของมันออก มันเป็นธรรมชาติ พอมันพ้นจากแรงดึงดูด พ้นจากต่างๆ ไปมันก็เป็นธรรม

ธาตุ มันเป็นความจริงอันนั้น เห็นไหม นี่ถ้าพูดถึงว่าเวลาประพฤติปฏิบัติ พุทธศาสนา เท่านั้นสอนให้พ้นจากทุกข์ ถ้าศาสนาอย่างอื่นสอนให้ทำคุณงามความดี ทุกศาสนาสอนให้คนดี ไซ้ แต่ความดี ความดีก็เพื่อความดีไง ความดีก็เพื่อวิญญูะไง ความดีก็เพื่อความหมุนเวียนไปไง แต่พุทธศาสนาสอนให้พ้นจากทุกข์

ฉะนั้น คนเราเวลาปฏิบัติมันจะเข้าถึงปัญหา เพราะปัญหาบอกว่าเวลานอนหลับไปแล้วรู้สึกว่ามีพลังงานบางอย่างมากดทับ แล้วบังคับเราเหมือนผีอำ มันเป็นอย่างนั้นแหละ มันเป็นอย่างนั้น เวลามันเป็นอย่างนั้น นี่เหมือนเวลาจิตใจอ่อนแอใจ จิตใจอ่อนแอ จิตใจที่ไม่มีหลักมีเกณฑ์ ขอมงานกับเขา คุณเวลาเขาขอเขาบอกว่าไปขอจันทร์ ๕ ขอทรงเจ้าเข้าผี เวลาไปขอความช่วยเหลือจากผี พุทธศาสนาไม่สอนอย่างนั้น พุทธศาสนา สอนถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระธรรมสังฆธรรม สังฆธรรมทางโลกวิทยาศาสตร์ นี่สังฆธรรมทางโลก สังฆธรรมทางธรรมนี้พุทธศาสตร์ นี่พุทธศาสนาเข้ามาถึงในหัวใจ ถ้าไม่มีมรรค ไม่มีผล ไม่มีการกระทำผลเกิดขึ้นมาได้ แล้วถ้ามีมรรค มีผลมีอย่างไร? มันเป็นความจริงใจ ถ้าเป็นความจริง เห็นไหม สิ่งที่ว่าถือผี ถือสาเป็นแบบนั้น แล้วเวลาถือผี ถือสาณะ ครูบาอาจารย์ของเรา ไอ้ผีตัวร้ายคือจิตวิญญาณของเราที่แหละ เพราะอะไร? เพราะถ้าจิตออกจากร่างไปมันก็เป็นแบบนั้นแหละ

ฉะนั้น มันเป็นอย่างนั้นแล้ว ถ้าเราเข้าใจอย่างนั้นแล้ว ไอ้ผีเรื่อน ตัวเราเป็นผีเรื่อน ไอ้นั้นมันผีป่า ผีป่า เพราะจิตวิญญาณมี เราไม่ปฏิเสธเรื่องจิตวิญญาณ ความรู้สึกนี้มี แต่ความรู้สึก ความรู้สึกใดก็เป็นความรู้สึกเขา ความรู้สึกเรา เรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เรามีที่พึ่ง เราไม่ใช่คนเรื่อน เรามีบ้านมีเรื่อน แล้วมีบ้านมีเรื่อนแล้วทำไมต้องให้คนเข้ามาดทับล่ะ? นี่ถ้าเราตั้งใจของเรา เรามีสติเราตั้งใจของเรา ไอ้สิ่งที่ว่าผีมากดทับ ผีอำนี้หมด เพราะเราอยู่กับครูบาอาจารย์นะ เวลาไปอยู่ในป่าในเขา หลวงปู่เจี๊ยะท่านอยู่ที่วัดเขาแก้ว แล้วเขาจะสร้างราชภัฏราไพพรรณี ตอนนั้นสมเด็จพระรำไพพรรณีอยู่ที่นั่น แล้วเขากำลังจะสร้างวิทยาลัย แล้วพอรถแทรกเตอร์เข้าไปมันมีหินก้อนใหญ่อยู่ เขาจะปรับพื้นที่ รถแทรกเตอร์เข้าไปนี่ดทับหมด จะสิ่งใดก็ขนเอาก้อนหินนั้นทำตรงนั้นไม่ได้

ฉะนั้น สมเด็จพระเจ้าไพพรรณีท่านศรัทธาหลวงปู่เจี๊ยะ ท่านก็มาปรึกษาหลวงปู่เจี๊ยะ หลวงปู่เจี๊ยะท่านไปเลย ท่านไปนะท่านเอาค้อน เอาขวาน เอานั่นไป ไปถึงท่านก็ทาบของท่านเองเลย ทาบหินก้อนนั้น ก่อนจะทาบบอกว่าไป เราไปอยู่วัดกันนะ ตรงนั้นมันเป็นพวกเรียกรุกขเทพ เราไปอยู่วัดกันนะ ที่นี่เขาจะสร้างความสำเร็จ เขาจะสร้างความสำเร็จ เขาจะสร้างคอนั้นเป็นวิทยาลัยครู แต่ตอนนี้เป็นราชภัฏ ราชภัฏรำไพพรรณีที่จันทบุรีนั่นนะ แล้ววัดเขาแก้วมันอยู่ติดที่นั่น ท่านก็ไปทาบ พอทาบเสร็จแล้ว ท่านทาบพอเป็นพิธี เสร็จแล้วก็ให้แทรกเตอร์เข้าไถ แแทรกเตอร์มันก็เข้าไถปรับพื้นที่จนเป็นวิทยาลัยมาจนปัจจุบันนี้

ท่านบอกว่าเสร็จแล้วท่านก็กลับ ตอนนั้นท่านอยู่ที่วัดเขาแก้ว ท่านพักอยู่ในโบสถ์ พอท่านมาพักปั๊บเริ่มท่านจะนอนพักใจ เห็นเป็นรุกขเทพ เห็นเป็นเทวดาเข้ามาคดทับท่านเลย เข้ามาคดทับเลย เหมือนเรานอนอยู่ เหมือนคนเข้ามาคดทับเลย ท่านพุทโธ ท่านบอกกระเด็นพุทโธออกไปเลย นี่ไง เห็นไหม พุทโธกระเด็นออกไปเลย แล้วจนสำเร็จมาจนเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีอยู่ที่เมืองจันทน์ แต่ก่อนหน้านั้นตอนสร้างเพราะตอนนั้นสมเด็จพระเจ้าไพพรรณีท่านอยู่ที่นั่น ท่านชื่อที่ตรงนั้น แล้วท่านสร้างตรงนั้นให้เป็นมหาวิทยาลัยขึ้นมา แต่พอทำขึ้นไปมันมี

นี่เราถึงบอกว่าเราไม่ได้ปฏิเสธเรื่องจิตวิญญาณ เราไม่เคยปฏิเสธว่าสิ่งนั้นมี แต่สิ่งนั้นก็เป็นอย่างเขา ในเมื่อคนเราสร้างเวรสร้างกรรมมา ของใครก็ของเขา แต่เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติมันเรื่องของเรา แล้วทำไม เห็นไหม นี่เราจะบอกว่าจิตนี่มันเป็นไปได้หลากหลาย จิตนี้สำคัญมาก แต่จิตที่อ่อนแอ จิตที่ไม่มีกำลังมันจะเป็นสภาวะแบบนั้นแล้วในสังคมปัจจุบันนี้เข้าทรง ทรงผี เข้าเจ้าทรงผี

นี่มันเรื่องการประทับทรง มันเรื่องของจิตวิญญาณมันทับซ้อน ถ้าทับซ้อนเพราะจิตคนอ่อนแอมันถึงได้ทับซ้อนได้ แล้วพอทับซ้อนได้คนเราก็ไปยอมรับจันนน พวกนี้พวกขาดจากไตรสรณคมน์ ถ้าเป็นชาวพุทธเรามีศรัทธาความเชื่อในพุทธศาสนา เรามั่นคงของเรา ศิบ้านมันมั่นคง จิตวิญญาณเราเข้มแข็ง มันจะมีอะไรมากดทับ แต่เวลาไม่กดทับ มันไม่กดทับแล้วมันก็แบบว่ามันเจ็บไข้ได้ป่วย มันเป็นไปได้หลากหลาย มันเป็นอย่างนั้นแหละ ถ้าจิตเราอ่อนแอ ถ้าจิตเราเข้มแข็งเราต่อสู้กับวิกฤติต่างๆ ในชีวิตของเรา ทุกคนเกิดมาต้องมีวิกฤติในชีวิตทั้งนั้นแหละ มันมีสูงมีต่ำ เราอยู่ตรงนี้มันก็จบ จิตวิญญาณมันมี

ฉะนั้น เรื่องผีอำๆ เวลาผีอำมันผีอำเด็กๆ จิตอ่อนแอ พวกนี้พวกเด็กๆ มันก็เป็นไปตามโลกใจ คุณสมมุติว่ากองทัพธรรมๆ ภาคอีสานทั้งภาคเขาถือผี หลวงปู่สิงห์ หลวงปู่มั่นให้หลวงปู่สิงห์เป็นหัวหน้า นี่ปราบผีๆ ให้เขาละ ให้เขาละวางที่เขาเชื่อถือ แล้วให้เขามาถือไตรสรณคมน์ แล้วให้เขาขอ ให้เขาขอศีล แล้วให้เขาทำมาหากินของเขาด้วยความสะดวกสบายของเขา นี่พื้นฟูมาทางภาคอีสานทั้งภาคเลย ในปัจจุบันนี้ครูบาอาจารย์ไม่เข้มแข็งมันก็แตกกันอีกแล้ว เพราะอะไร? เพราะความรู้สึกนึกคิด สังคมนี้ สังคมถ้าสังคมที่มันรักสามัคคี สังคมที่สูงส่ง สังคมไหนอ่อนแอ สังคมแตกแยก สังคมไม่ค่อยดูแลกัน มันก็เป็นอย่างนั้น นี่มันเป็นคราวๆ นี่พูดถึงปัญหาสังคม แล้วก็ย้อนกลับมา กลับมาถึงคำถามใจ

ถาม : เวลานอนกลางคืนมันเหมือนมีพลังงานบางอย่างมากดทับ แล้วบังคับเราเหมือนผีอำ บางทีก็บังคับให้ร่างนี้หมุนตามเข็มนาฬิกา จนร่างเราแยกออกจากกายนี้ไป

ตอบ : มันมี พระนี้เวลาภาวนาแล้วเป็นมาหาเราเราบอกว่าให้รู้ไว้ ให้กำหนดพุทโธไว้ไม่ให้จิตนี้ออกจากร่าง จิตนี้อยู่ในร่าง แม้แต่เวลาหลวงตาท่านสอนแม่ชีแก้ว ขณะส่งออก เขาเรียกส่งออก ส่งออกไปรู้ ส่งความรู้สึกเราออกไป ออกไปเห็นนู่นเห็นนี่ ท่านบอกว่าให้ออกบ้าง ไม่ให้ออกบ้าง ได้ไหม? ไม่ได้ ไม่ได้ก็ไม่ให้ออกเลย ไม่ให้ออกคือให้จิตอยู่กับเราใจ ถ้าจิตมันสงบ จิตมีพลังงานใจ ถ้าจิตมีพลังงาน ถ้าจิตเป็นสัมมาสมาธิแล้วยกขึ้นวิปัสสนาใจ ถ้าวิปัสสนาไปมันก็เป็นมรรคใจ นี่ถ้าจิตส่งออกๆ ก็ฤทธิชีไพรใจ ฤทธิชีไพรก็อภิญญาใจ อภิญญามันแก้กิเลสไม่ได้ พลังงานมันแก้กิเลสไม่ได้ ปัญญาเท่านั้นแก้กิเลสได้ ปัญญาต้องมิตสัมมาสมาธิ

นี่ใจถ้ามันเข้มแข็งมันต้องเข้มแข็งอย่างนี้ แต่ถ้ามันเป็นอย่างที่เราเป็น ถ้าคนเป็นเป็นก็มีสติ คนเป็นนี่จิตนิสัย คืออำนาจวาสนา ถ้าอำนาจวาสนาเรามีเวรมิกรรมมาอย่างนั้น เวลาจิตมันจะเป็นอะไรไปเราตั้งสติไว้ เรายกหลวงปู่เจี๊ยะขึ้นมาให้เห็นชัดๆ เลย พุทโธนี่กระเด็นออกไปเลย ถ้าเรามั่นคง เรามั่นคง แล้วนี่เวลาครูบาอาจารย์ท่านเทียวอยู่ในป่าในเขาท่านเจอเรื่องอย่างนี้เยอะเยอะ ท่านเจอเรื่องอย่างนี้เยอะเยอะเพราะอะไร? เพราะในสังคมเราก็มีคนดี คนชั่วใช่ไหม ในสังคมของจิตวิญญาณเขาก็มีคนดี คนชั่วใช่ไหม? นี่ถ้าจิตวิญญาณที่ดีเขาส่งเสริมนะ เห็นพระมา โอ้อโฮ เขาปลื้มใจ

หลวงปู่ชอบไปอยู่ที่เพชรบูรณ์ เวลาสวดมนต์นะ นโม ตสฺส ภควโต ท่านก็สวดมนต์ปกติทำวัตรเย็น ทำวัตรเช้าท่านทำวัตรของท่าน แล้วท่านภาวนา เวลาท่านจะย้ายจากที่นั่นไปเทวดามา เห็นไหม เทวดามานิมนต์เลยบอกว่าอยากให้ครูบาอาจารย์อยู่ที่นี้ ทำไมล่ะ? เพราะเวลาครูบาอาจารย์มาอยู่ที่นี้ เวลาครูบาอาจารย์สวดมนต์ อุสู มั่นขึ้นบาน มันเริ่มเย็นไปหมด ท่านก็รับฟังไว้ แต่สุดท้ายแล้วท่านก็ต้องตรงกลับไป ท่านบอกว่าเวลาท่านเล่าให้หลวงตาฟัง หลวงตาก็มาเขียนอยู่ในประวัติ ก็บอกว่าเราอยู่ในป่าคนเดียวใช้ไหม ในป่ามันสงบมากนะ เราห้องเบาๆ เราห้องเบาๆ นโม ตสฺส ภควโต ก็เราสวดมนต์คนเดียวไง อู๋ เขาได้ยินไปหมดเลย มันกังวลกันไปทั่ว

นี่สิ่งนี้มีมันมี มันมีอยู่ เราไม่ปฏิเสธเรื่องของวิญญูะ กามภพ รูปภพ อรูปภพ เรื่องจิต วิญญูะไม่ปฏิเสธ แต่ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เวลาสังฆกรรมๆ สังฆะคือความจริง นั่นคือความจริงของเขา นี่คือความจริงของเรา แล้วความจริงของเราความจริงแบบสมมุติ ความจริงแบบวิมุติ นี่ความจริง เห็นไหม ความจริงที่มันมีปัญหาขึ้นมาเราทำตรงนี้ไง ฉะนั้น เราทำตรงนี้ ถ้ามันเป็นอย่างที่ว่ามันจะออกจากร่าง รั้งไว้ได้ มีครูบาอาจารย์ท่านรั้งไว้ ตั้งสติไว้ ตั้งสติไว้ นี่ถ้ามันเคยออก เราจะไม่ออก เราจะไม่ออกเราก็กระชับมากขึ้น เวลาสติเราพร้อมเราไม่ให้ออก ไม่ให้ออก เห็นไหม ไม่ให้ออกมันทำได้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าพุทโธเราตั้งสติไว้ อย่างที่ว่ามันจะมีอะไรมาทำลาย มากดทับอะไรนี้ เดียวมันจะหายไป ถ้าเรามีสติปัญญาแก่พวกนี้มันจะหายไป แต่ถ้าเราคิดว่าสิ่งนี้มันเป็นวิบากของเรา เราต้องยอมรับนะมันก็จะทุกข์อยู่อย่างนี้ตลอดไป แล้วถ้าภาวนาไปนะ ถ้ามีสิ่งใดที่เข้ามาสอดแทรก เวลาจิตออกจากร่างไป โอ๊ย มันเป็นผู้วิเศษมันจะอะไร จิตออกจากร่างไปมันจะตายอยู่แล้ว มันจะมีวิเศษมาจากไหน เวลาเขาจะเอาออก เขาเอากิเลสออก เขาไม่ได้เอาจิตออก กิเลสของเรา ใจ้ความหลงผิดของเรา ใจ้ความเห็นผิดเขาจะเอานี้ ออก เขาเอากิเลสตัดหาความทะยานอยากออกจากใจ เขาไม่ได้เอาใจออกจากร่าง มันคนละเรื่อง แต่ แต่ความเข้าใจของคน วุฒิภาวะมันอ่อนแอมันก็คิดของมันไปเรื่อยแปดนั่นแหละ

นี่เราก็อ่อยๆ ทำของเรา ทำของเรานะ เราตั้งสติของเรา กำหนดพุทโธของเรา ทำความสงบของใจเราเข้ามา จิตดวงใดก็แล้วแต่ถ้ามีอุปสรรคนะเรายังไม่ต้องวิปัสสนา เรา

ยังไม่ต้องทำงาน เราต้องกลับมาฟื้นฟูให้จิตของเราเข้มแข็งก่อน คือทำสมาธิให้สงบก่อน ทำใจให้มั่นคงก่อน ถ้ามันมีอุปสรรคบ้าง การแก้ไขคือทำความปกติของใจ คือพยายามทำให้ใจของเรากลับมาเป็นปกติ พยายามทำใจของเราไม่ให้ไหลบ่อออกไป การแก้แก้ตรงนี้ไม่ใช่ว่าพอเรามีปัญหาบ้างเราก็จะแก้เลยให้เป็นพระอรหันต์ไปเลย มันก็เลยสวมรอยไปเออ ถ้าไปทางนี้มันก็เป็นทางตกฟากใดฟากหนึ่งใช่ไหม ทางนี้ก็ตกฟากไปอีกฟากหนึ่ง

ฉะนั้น วิธีแก้ ถ้าใครมีอุปสรรควิธีแก้ กลับมาที่สงบ กลับมาฟื้นฟูตัวเรา กลับมาที่พุทโธ กลับมาที่ใจ แก้ตรงนี้ให้จบ พอจบไปแล้วไอ้ที่ว่าหมุน ไอ้ที่บังคับตัวเองมันจะไม่มี พอไม่มีแล้ว ถ้าจิตสงบแล้วเราก็อยรำพึงน้อมไปที่กาย น้อมไปที่เวทนา น้อมไปที่จิต น้อมไปที่ธรรม นั้นจะยกขึ้นสู่วิปัสสนา

จิตมันเป็นได้หลากหลายทั้งนั้นแหละ แล้วมันเป็นทีวุฒิภาวะ มันเป็นที่อำนาจวาสนาของคน มันเป็นที่ว่าเรามีครูบาอาจารย์ที่ดีหรือเปล่า ถ้าครูบาอาจารย์ที่ดีท่านมีหลักเกณฑ์ของท่าน ท่านจะพาเราเข้าสู่สังขาร ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ชอบอย่างนี้ ครูบาอาจารย์ที่ท่านก็ติดของท่านอยู่แล้ว ท่านสอนวิธีนี้ แล้วเรากวณาไปเชื่อฟัง คุณิพระเราไปอยู่ที่ไหนต้องขอนิสัย เราไปเจอครูบาอาจารย์ที่ดีท่านจะกำราบ กำราบกิเลสของเรา เราไม่ชอบ ถ้าไปเจอครูบาอาจารย์ที่ท่านชอบอยู่แล้ว พอเรามาชอบตรงกัน นี่ส่งเสริมกิเลสระหว่างกันมันก็ชอบ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเจอครูบาอาจารย์ที่ดี ครูบาอาจารย์ที่ดีบอกว่าสิ่งที่มันเป็นมันมีไหม มี มีเฉพาะจิตที่เป็นนะ จิตที่อ่อนแอ จิตที่เขามีกำลังขึ้นมาไม่ได้ แล้วจิตที่เขาภาวนารู้แล้วเขาเข้าใจหมด มันแบบว่าจิตเป็นได้หลากหลายนัก เวลาผู้ปฏิบัติใหม่มันก็อย่างนี้ ล้มลุกคลุกคลานมาตั้งแต่ต้น แต่คนมันเป็นไปได้แล้วมันก็จบไป จะว่าจิตนี้มันเป็นไปได้ไหม? เป็นไปได้ เป็นไปได้ต้องเป็นอย่างนี้ทุกคน ไม่ใช่ มันเป็นคนที่ดีหรือไม่ดี ถ้าคิดมันก็เป็นแบบนั้นแหละ ฉะนั้น เราทำของเราเพื่อประโยชน์ของเรา จิตนี้เป็นได้หลากหลาย แต่เราทำให้มันดีขึ้น ทำให้พัฒนาขึ้น เพราะจิตของเรา จิตเป็นเรา นี่สมบัติของเรา จบ

ถาม : ข้อ ๑๗๐๐. เรื่อง "ปัญหาของผม" (เขาถามว่าปัญหาของผม)

กราบนมัสการหลวงพ่อก่อน ผมมีปัญหาเรื่องจิตใจอยากจะถามหลวงพ่อก่อน ผมเป็นคนต่างจังหวัด เข้ามาเรียนกรุงเทพฯ ตั้งแต่ ๑๐ ขวบ เรียนจนจบกลับบ้านค้าขายที่บ้าน มีรายได้มากมาย แต่ผมกลับไม่มีความสุข ผมมักมีปัญหากระทบกระทั่งกับแม่มาตลอดเป็นระยะเวลา ๑๐ กว่าปี ไม่รู้ว่าเป็นเพราะผมจิตใจไม่ดี หรือเป็นเพราะความห่างเหินในวัยเด็ก ผมกล้ายอมรับว่าบางครั้งผมมีความรู้สึกเกลียดชังแม่มาก ผมได้รู้ได้ฟังธรรมะครูบาอาจารย์มากมาย รู้มาก แต่ถึงเวลาจริงๆ กลับทำอะไรไม่ได้เลย เวลานั่งสมาธิจิตพุ่งเหมือนควันไฟ ทุกข์มาก ผมชอบสวดมนต์ ถ้าช่วงไหนไม่ค่อยได้สวดจะเครียด ขอความกรุณาหลวงพ่อก่อนช่วยอธิบายคำสั่งสอนด้วยครับ

อันนี้พูดถึง นี่ผมเป็นคนต่างจังหวัด เข้ามาเรียนกรุงเทพฯ ตั้งแต่ ๑๐ ขวบ เรียนจบผมกลับไปค้าขายมีรายได้มากมาย นี่แสดงว่าในทางโลกมองว่าประสบความสำเร็จ แต่ผมมีความสุขทุกข์มาก ผมมีความสุขทุกข์มาก นี่มันกระทบกระทั่งใจ มีความทุกข์มาก มีความทุกข์มาก มีความทุกข์มากระหว่างเรากับแม่ ถ้าเรื่องพ่อแม่เนะ พ่อแม่เนี่ยผลของกรรมวิบากกรรม ถ้าผลของวิบากกรรมเนะ ถ้าพ่อแม่ พ่อแม่นิสัยอย่างใดก็ได้แล้วแต่ พ่อแม่ก็คือพ่อแม่ ที่นี้พ่อแม่อยากให้ลูกได้สมความปรารถนาของแม่ แม่ก็มีทุกข์มากเหมือนกัน เพราะแม่ต้องการอย่างหนึ่ง แต่ลูกไม่ได้ อย่างแม่ แม่ก็ทุกข์

นี่เขาบอกว่าเขาทุกข์มากๆ แต่ในทางกลับกันเราก็ก้าวไปได้ว่าแม่ก็ทุกข์มากเหมือนกัน ถ้าแม่ไม่ทุกข์มากมันไม่มีการกระทบกันขนาดนี้ แม่ก็ทุกข์นะ เราก็ก้าวขนาดนี้ใช่ไหม นี่เราทุกข์มากเพราะอะไร? เพราะแม่ของเรา เพราะผมฟังเทศน์ครูบาอาจารย์มากมาย เรามั่นใจว่าครูบาอาจารย์องค์ไหนก็ได้แล้วแต่ไม่บอกว่าเป็นแม่ในแง่ลบ ไม่มีครูบาอาจารย์องค์ไหนหรือที่บอกให้ดูพ่อแม่เราเป็นแง่ลบ ไม่มี ฉะนั้น เวลาฟังเทศน์ขึ้นมา เราฟังเทศน์มากมายเลยว่าสิ่งนี้พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก มีบุญคุณกับเรา ให้ชีวิตเรามา ชีวิตเราเขาเป็นเจ้าของชีวิตเราเลยละ เขาเป็นเจ้าของชีวิตเราเลยละ แต่เวลาทำอะไรไปแล้วมันมีความขัดแย้ง เราจะมีทุกข์มาก มุมกลับกันไม่ได้ตั้งใจพ่อแม่ พ่อแม่ก็มีความสุขมาก

ฉะนั้น สิ่งที่เราเวลาหลวงพ่อก่อนสอนนะ ท่านสอนไว้มากเลยบอกว่า แม่แต่พ่อแม่เราคิด คำว่าพ่อแม่คิดคือไม่อยู่ในทำนองครองธรรม เราก็ไม่ควรจะโต้แย้ง ถึงพ่อแม่เราคิด คิดเพราะว่าจิตนิสัยเป็นแบบนั้น ถ้าจิตนิสัยเป็นแบบนั้น นั่นคือเวรคือกรรมของ

ท่าน นี่ถ้าเวอร์กรรมของท่านมันมีความเห็นอย่างนั้น มีความเห็นอย่างนั้นเพราะจิตนิสัย ท่านสร้างมาอย่างนั้น ท่านมีทัศนคติแบบนั้น แต่เราเกิดมาเป็นลูก เราเกิดเป็นลูกเป็น อภิชาตบุตร คำว่าอภิชาตบุตร บุตรอยู่ในศีล ในธรรมไง บุตรอยู่ในศีล ในธรรม บุตรอยู่ในกรอบของคุณงามความดี แต่มันไม่สมเจตนาของท่านมันก็ขัดแย้ง

คำว่าอภิชาตบุตร บุตรดีกว่าพ่อแม่ บุตรดีกว่าพ่อแม่ แต่ดีกว่าทำไมมันทุกข์ล่ะ? ดีกว่าทำไมมันทุกข์ แล้วพ่อแม่ไม่ได้ตั้งใจ พ่อแม่ก็ทุกข์ ถ้าพ่อแม่ก็ทุกข์นะ ฉะนั้น เราต้องคิดตรงนี้ไง เราต้องคิดกลับว่าท่านเป็นพระอรหันต์ของเรา ท่านให้ชีวิตเรามา นี่ชีวิตที่ทุกข์ๆ อยู่ที่นี่แหละ ชีวิตที่เจ็บช้ำอยู่ที่นี่ ชีวิตนี้ก็ได้อมาจากท่านนี่แหละ ชีวิตที่เจ็บช้ำได้มาจากท่าน นี่ความเจ็บช้ำนี้เราใช้ธรรมโอสถรักษา ให้ธรรมโอสถรักษา ถ้ารักษาแล้วนะ ถ้าคนมีสติปัญญานะมันจะคิดได้โดย มันจะคิดได้ เห็นใหม่ ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง ทุกข์ใหม่? ทุกข์ เป็นสัจจะใหม่? เป็น แล้วมันเกิดจากอะไรล่ะ? เกิดจากอะไร? ในเมื่อพ่อแม่เป็นพระอรหันต์

เราถึงบอกลบย่อมากกว่าเวลาเราไปกราบไหว้ครูบาอาจารย์ของเรา ถ้าเป็นพระอรหันต์ท่านเป็นพระอรหันต์โดยการชำระล้างกิเลส ถ้าการชำระล้างกิเลส ท่านไม่มีกิเลส คือไม่มีมารยา เราอยู่กับหลวงปู่เจี๊ยะ เราอยู่กับหลวงตามา เราอยู่กับพระอรหันต์มา เราชอบอยู่กับพระอรหันต์ แต่ถ้าไปอยู่กับคนที่ไม่มีกิเลสนะมันมีมารยาสาโดย มีมารยาสาโดยมีเล่ห์เหลี่ยม มีชั้นมีเชิง เราไปอยู่พระอย่างนั้นนะเราอยู่ไม่ได้ ถ้าจะอยู่นะ ถ้าจะอย่างนั้นขออยู่คนเดียว ไปอยู่ป่าอยู่เขาของเขา เอาหัวซุกป่าดึกว่า แต่เวลาอยู่กับครูบาอาจารย์นะท่านจะเอ็ด อยู่กับหลวงปู่เจี๊ยะ อยู่กับหลวงตาเอ็ดแน่นอน

ท่านจะเอ็ด ท่านจะว่านะ ท่านเอ็ดเพื่อความดี มันไม่ใช่เอ็ดเพราะว่าไม่ชอบหน้าไม่ถูกใจ ไม่ใช่ ท่านเอ็ดเพื่อประโยชน์ เพื่อคุณงามความดี ถึงท่านจะเอ็ดมันเหมือนกับที่ว่าชี้ขุมทรัพย์ เหมือนกับธรรมโอสถ ถึงท่านจะเอ็ด ท่านจะว่านะ ยิ่งเอ็ดยิ่งแยมแยมใสคือมันไม่มีมารยา ถ้าจะว่าเอ็ดก็เอ็ดแบบบริสุทธิ์ แต่ถ้ามีมารยาเราไม่อยู่ด้วย นี่ก็พระอรหันต์โดยวินัย โดยธรรมวินัย ถ้าพระอรหันต์อย่างนั้นมันก็จะแบบว่าอย่างน้อยเราก็เห็นได้ เราก็พิสูจน์ได้ มันทำให้อบอุ่น

แต่ถ้าพ่อแม่พระอรหันต์ของลูก ไซ้เป็นพระอรหันต์คือให้ชีวิตเรามา ท่านเปรียบเทียบกับให้เรามา แต่พ่อแม่เป็นมิชฌาทิฎฐิก็เยอะเยอะไป ถ้าพ่อแม่เป็นสัมมาทิฎฐิ

เราทำคุณงามความดีมันก็เห็นดีเห็นงามตามกันไป ถ้าพ่อแม่เป็นมิชฌาติภูจิ พ่อแม่มีความเห็นผิด แล้วถ้าเป็นพ่อแม่ พ่อแม่ต้องการอย่างเดียวต้องการให้ลูกยอมรับ ถ้าให้ลูกยอมรับนะเราก็เข้าไปเอาน้ำเย็นเข้าลูบ เอาน้ำเย็นเข้าลูบ เห็นไหม พุคคิๆ ท่านต้องการสิ่งใดให้ทุกอย่างๆ พอให้ทุกอย่างๆ พุคคิๆ นะ พอหันหน้ามาคุยกันนะต่างคนต่างร้องไห้ต่างคนต่างร้องไห้

ไม่มีอะไรหรอก ทิฐิจะเอาชนะกัน ต้องการให้ลูกดูแล ไ้ลูกก็รักแม่อยากดูแล แต่แม่เอาแต่ใจ คือถ้าเราวินิจฉัยด้วยวิทยาศาสตร์มันไม่คุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ไม่คุ้มค่าอยากให้แม่ทำอย่างนั้น แต่แม่ก็รู้ แต่แม่ต้องการให้หันมามอง พ่อแม่ไม่ได้มองที่เงินทอง พ่อแม่ไม่ได้มองที่ยศถาบรรดาศักดิ์ พ่อแม่มองที่ว่าลูกรักเราหรือเปล่า นี่มันตรงข้ามเลย ไ้ลูกก็เสียใจว่าพ่อแม่ไม่รัก ไ้แม่ก็เสียใจว่าลูกไม่รัก พอคำว่าไม่รักบ๊บนะมันแฉออกแล้ว

เรื่องที่เกิดขึ้นก็เกิดขึ้นจากตรงนี้ หัวใจก็อยู่ตรงนี้ ตรงที่ต้องการให้ยอมรับ แล้วพอออกไปก็เป็นประเด็น พอเป็นประเด็นเราก็ไปดูที่ประเด็นนั้น แต่ความจริงก็อยู่แค่นี้ อยู่ที่เรารู้จักดี แล้วพุดดีด้วยเหตุด้วยผล บอกเลยว่ารักสุดหัวใจ แต่ แต่ทำนี่เพราะเห็นว่ามันเป็นประโยชน์อย่างนั้น มันเป็นอย่างนั้น แล้วถ้าคุยกันดีๆ ไม่ก็รอบนะมันก็จะจบ ถ้าไม่ก็รอบ คือคุยครั้งแรกไม่ยอมหรอก เพราะพอคุยครั้งแรก ภูเขาบ่นน้ำร้อนก่อนมึง ไม่มีฟังหรอก ไปคุยครั้งแรก ภูเขาบ่นน้ำร้อนก่อนมึง ทิฐิมันยังมีอยู่ ทิฐิยังตัวอ้วนๆ ใจ ก็พุดบ่อยๆ ใช้น้ำเย็นเข้าลูบบ่อยๆ เดียวไ้ น้ำร้อนมันจะกลายเป็นน้ำอุ่น แล้วจะกลายเป็นน้ำเย็น

ค่อยๆ คุยกัน เพราะมันไม่มีพ่อแม่คนไหนไม่รักลูก แล้วก็ไม่มีลูกคนไหนไม่รักพ่อแม่ แต่ แต่ด้วยวิบากกรรมมันเป็นอย่างนี้ แล้วเราพยายามทำนะ เพราะว่าเขาคิด เขาวินิจฉัยว่า หรือว่าเป็นเพราะว่าเขาห่างบ้านมาตั้งแต่อายุ ๑๐ ขวบ แล้วพอศึกษาจบแล้วกลับไปทำการบ้าน นี่เขาวินิจฉัยด้วยจิตวิทยาไงว่าเราเคยห่างกันมาพักหนึ่งไซ้ใหม่ แล้วเราค่อยกลับมาบ้าน นี่เป็นประเด็นหรือเปล่า ไ้เนี่ยเราก็เห็นด้วย ถ้าเป็นประเด็นมันก็เป็นประเด็นได้ทั้งนั้นแหละ แต่จริงๆ แล้วมันก็เป็นความยอมรับในใจทั้งนั้นแหละ พ่อแม่ก็อยากรัก พ่อแม่ก็รักลูกทั้งนั้นแหละ แล้วลูกก็รักพ่อแม่ทั้งนั้นแหละ แต่ด้วยความไม่เข้าใจกัน

ถ้าด้วยความไม่เข้าใจนี่อันหนึ่งนะ แต่ถ้าเราบอกว่าถ้าเป็นวิบากกรรม ถ้าเป็นวิบากกรรมอันนี้เราต้องยกให้กรรม ถ้ายกให้กรรมเสร็จแล้วนะเราก็ทำความดีของเราไป ถ้าเป็นวิบากกรรม พุคอย่างใดก็ไม่ค่อยเข้าใจ นี่ถ้าเป็นวิบากกรรมนะ วิบากกรรม เห็นใหม่ วิบากกรรมทำให้เจ็บช้ำน้ำใจกัน เวลาลูก ลูกนี่พ่อแม่ปรารถนาดีมาก ลูกก็คิดไปตามประสาลูก แล้วผลที่ได้มามีแต่ความเจ็บช้ำน้ำใจ ความเจ็บช้ำน้ำใจนี่คือกรรม เพราะเราเคยทำสิ่งใดมา แต่ถ้าเราโหสิกรรม เราโหสิกรรมต่อกัน

นี่ถึงว่าพ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก ถ้าท่านทำสิ่งใดที่กระทบกระเทือนเรา ปล่อยวาง เรายกให้ ถ้าวายกให้ ยกให้พ่อแม่ พ่อแม่จะอย่างไรยกให้ แล้วเราทำความดีของเราไป เพราะไอ้ความดีมันจะเป็นกรรมต่อเนื่องไป กรรมต่อเนื่องไปคือกรรมต่อไป ช้างหน้า ช้างหน้าถึงกรรมปัจจุบันนี้เราเกิดมาพบกันอย่างนี้เราก็พยายามทำให้มันสิ้นสุดกันไป แล้วถ้าไปข้างหน้า เห็นใหม่ ไปข้างหน้าต่อไปเราจะไปอีกนะ เราทำสิ่งใดจะได้ อย่างนั้น ถ้าเราทำกับพ่อแม่สิ่งใด โทษนะ เราจะมีครอบครัวนะ เราจะมีลูกมีเต้านะ แล้วถ้าลูกเต้าทำกับเราแบบที่เราทำกับพ่อแม่ มันจะรู้เลยว่า เออ กงกรรมกงเกวียนนะ เราเคยทำกับพ่อแม่ไว้อย่างไร เราก็จะได้ อย่างนั้นนะ

ฉะนั้น ถ้าเราเห็นอย่างนี้บ๊อบเราทำความดีไป เราทำความดีไป เราทำแต่คุณงามความดี กงกรรมกงเกวียน เรายกให้ เราทำให้ แล้วเวลาทำคุณงามความดีของเรา จิตมันเป็นได้หลากหลาย จิตนี้เปลี่ยนแปลงได้ เห็นใหม่ เวลามันเลวทราม มนุสสเดรัจฉาน มนุษย์เป็นสัตว์เดรัจฉานมันทำลายล้างไปทั้งนั้นแหละ มนุสสเปโตมนุษย์ที่เป็นเปรต จิตมันเป็นได้หลากหลายนัก มนุษย์คนเดียวนี้แหละ มนุสสเทโว เป็นมนุษย์นี้แหละแต่จิตใจเป็นเทวดา จิตใจนี้สุดยอด มนุษย์คนเดียวนี้แหละมันเป็นได้หลากหลายนัก ฉะนั้น กิเลสมันเป็นได้หลากหลายนัก จิตนี้เป็นได้หลากหลายนักเราก็พิจารณาตรงนี้ไป

ฉะนั้น เราขอใจตรงที่ว่า

ถาม : ผมได้รู้ ได้ฟังธรรมะจากครูบาอาจารย์มานาน รู้มาก ถึงเวลาจริงๆ กลับทำสิ่งใดไม่ได้เลย

ตอบ : คำว่ารู้มาก ฟังมามาก เห็นใหม่ มันมีวัชชินใจ มีภูมิคุ้มกันใจ ถ้าไม่ได้รู้ ได้ฟัง ไม่มีที่ยึดที่เหนี่ยวเลยนะ เวลากระทบจริงๆ มันแสดงออกไปนะ แต่เนี่ยเรารู้มาก เรา

ได้ฟังครูบาอาจารย์มามาก มันมีวัชชิน มันมีธรรมะ มันมีที่เกาะเกี่ยว ฉะนั้น พอธรรมะ มันเหนียวรั้งใจไว้มันถึงบอก เรารู้ที่อยู่แล้วว่าพ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของคุณ ต้องยกให้จริงๆ นะ พุทธศาสนาสอนอย่างนี้ พุทธศาสนาสอนถึงกตัญญูทเวทิตี เครื่องหมายของคนดี คนที่มีบุญมีคุณกับเรา เราต้องระลึกถึงคุณของท่าน เราระลึกถึงคุณของท่าน เพียงแต่เวรกรรมของเราถ้ามาเกิด จะบอกว่าเป็นเวรเป็นกรรมของเรามาเกิดอยู่ท่ามกลางกองนรกอยู่ นี่ ถึงมันจะเป็นนรกก็ต้องแก้ไข ถึงมันจะเป็นนรกก็ต้องพยายามแก้ไขของเราไป มันเป็นนรก

ดูประวัติครูบาอาจารย์ในสมัยพุทธกาล เห็นไหม เกิดมาโดยที่พ่อแม่ไม่ให้บวช เกิดมาเป็นลูกเศรษฐีก็มี เกิดมาเป็นลูกทาสเชลยใจก็มี เกิดมานี้หลากหลายนักเลย แต่อยู่ที่เวรแต่กรรม แต่เวลาถ้ามีศรัทธา มีความเชื่อนะ เวลาไปบวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ทั้งนั้นเลย พระอรหันต์มีการเกิดที่หลากหลายนัก พระอรหันต์มีที่มาหลากหลายนัก

นี่ก็เหมือนกัน จิตใจของเรามันมาแล้ว เราอยู่ในท่ามกลางอย่างนี้ เพราะเป็นวิบากกรรม เป็นผลแล้ว คือการเกิดถึงได้เห็นมันเป็นผลแล้ว แต่ที่ว่าเด็กจากบ้านไปตั้งแต่ ๑๐ ขวบ นั่นล่ะมันก็เป็นเหตุเป็นผลทางวิทยาศาสตร์ เป็นเหตุเป็นผลทางสังคมให้เราเห็นว่า มันมีที่มาที่ไปไง แต่มันก็มีความเห็นเป็นไปทางเวรทางกรรมเหมือนกัน มันเป็นวิบากกรรมเหมือนกัน เราแก้ไขตรงนั้น ที่นี้สิ่งที่ทางวิทยาศาสตร์ จิตวิทยาเขาจะแก้ไขอย่างไร แก้ไขได้ก็แก้ไข แก้ไขไม่ได้เราก็ต้องแก้ไขที่ใจเรา ยอมรับสภาพแบบนี้

ทางสังคมเขาบอกเลย แม่มีคนเดียว พ่อแม่มีคนเดียว เรามีพ่อแม่คนเดียวนะ แต่ถ้าเพื่อนเรายังหาได้ คู่ครองยังหาที่อื่นก็ได้ แต่พ่อแม่มีคนเดียว อันนี้เขาเตือนสติกันไง แต่ถ้าทางธรรมๆ พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของคุณ อย่างไรก็ตามแล้วแต่เราต้องทำคุณงามความดีกับท่าน ว่าอย่างนั้นเลย ถึงจะอย่างไร ถึงจะเกลียดชังก็ต้องทำคุณงามความดี เขาบอกว่าผมกล้ายอมรับว่าบางครั้งผมมีความรู้สึกเกลียดชังแม่มาก

มีความรู้สึกอย่างนั้นเราเก็บไว้ในใจ มันเป็นเวรเป็นกรรม คำนี้สะท้อนใจเรามากนะ คำว่าบางครั้งผมยอมรับว่าผมเกลียดชังแม่มาก คำนี้สะท้อนใจมาก สะท้อนใจเรามาก ถึงจะเกลียดชังก็เก็บไว้ในใจ มันเป็นวิบากกรรม แต่เราจะทำคุณงามความดีไป เราจะทำคุณงามความดีนะ หลวงตาท่านว่า เห็นไหม ใครจะทำสิ่งใดก็แล้วแต่ ท่านจะชวน

ลูกศิษย์ลูกหาทำความดีกันไว้ ใครจะติฉินนินทา ใครจะทำเราขนาดไหน เราก็จะทำคุณงามความดีกัน เราจะทำคุณงามความดี ทำคุณงามความดีเพื่อเรา ทำคุณงามความดีเพื่อหัวใจดวงนี้

อันนั้นเราวางไว้ มันเป็นเรื่องเป็นกรรม เป็นเรื่องเป็นกรรมไม่ใช่การยอมรับ เป็นเรื่องเป็นกรรมเพราะมันเป็นอดีต มันต้องมีที่มา พุทธศาสนามีเหตุมีผล มีที่มาและที่ไป มีเหตุมีปัจจัย คนจะรักกัน คนจะชอบกัน เห็นไหม คนจะเกลียดชังกันมันมาแต่วิบาก บางคนเห็นหน้าทีแรก ไม่เคยรู้จักกันมาเลย เห็นหน้ามันรู้สึกจิตใจมันต่อต้าน ไม่เคยเห็นหน้ากันมาเลย เห็นหน้าคนนี่ทำไมมันรู้สึกว้าวนิดๆ สนิทคุ้นเคย มันมี ของสิ่งนี้มันมีอยู่ ถ้าสิ่งนี้มีอยู่ เราเป็นนักปฏิบัติ เราเป็นนักเหตุผล เราต้องหาเหตุผล แล้วเราพยายามทำของเรา ยกหัวใจเราอย่าให้มันต่ำไปกว่านี้

เราบอกตั้งแต่ตอนเช้า ชีวิตนี้ยิ่งใหญ่ๆ ความรู้สึกนี้ยิ่งใหญ่ๆ หัวใจนี้ยิ่งใหญ่ๆ เราจะทำคุณงามความดีของเรา เรายกย่องสิ่งนี้เพื่อประโยชน์กับเรา เอาตรงนี้เป็นประโยชน์กับเรานะ เป็นวิบากกรรม นี่พูดถึงกรรมะ กรรมโอสถ กรรมโอสถจะรักษาหัวใจ กรรมโอสถจะมากลี่ยคลาปมในใจของเราไง แต่เราเกิดมาสภาพนี้มันเป็นวิบากมันเป็นผล ต้องยอมรับผลอันนี้ ต้องยอมรับผลอันนี้แล้วแก้ไข ถ้าเราไม่ยอมรับผลอันนี้คือเราไม่รู้จักเหตุ เราแก้ไขอะไรไม่ได้หรอก ถ้าเรายอมรับอันนี้ว่ามันเป็นเหตุ แล้วเรารักษาตรงนี้ รักษาหัวใจของเรา แต่สภาวะสภาพแบบนี้ต้องยอมรับ

นี่มันเป็นเหตุ แล้วเราแก้ไขที่เหตุนี้ แก้ไขที่เหตุนี้ ถ้าแก้ไขได้นะ พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของเรา เราจะเป็นพระอรหันต์ในใจของเรา แล้วจะรู้เข้าใจเรื่องอย่างนี้หมดเลย แล้ววางได้ เพราะพระอรหันต์วางได้หมด พระอรหันต์ไม่มีความลังเลสงสัย พระอรหันต์รู้แจ้ง รู้แจ้งที่ไปที่ไป ระหว่างเรากับแม่ที่ไปที่ไปทั้งหมด แล้ววางได้หมด อันนั้นจะเป็นประโยชน์กับเรานะ ฉะนั้น คุณดูแลใจเรา ใจนี้เป็นได้หลากหลาย คุณดูแลมันดีขึ้นอย่าให้มันเลวลง เอวัง